

NOBELVÄNNEN

Nr 2

Medlemstidning för Nobelmuseets Vänner

2016

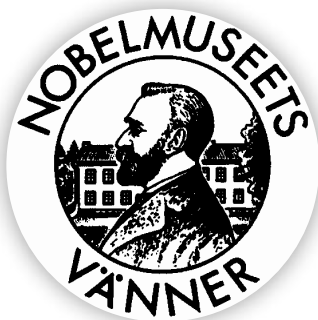

Innehåll:

Styrelsen för Nobelmuseets Vänner 2016	3
Ordförande har ordet	4
Inbjudan till medlemsfest 21/10.....	7
Parken på Björkborn – Sif Eklund	9
Diplomatische Akademie i Wien – Edith Oldenburg	17
Kemishower – Boris Holm	19
Bidrag till klänning - Hans Johansson	21
Vårtal – Edith Oldenburg.....	23
Ungdomens vårtal – Olle Nordström.....	25
Nya ägare på Kafé Saffran Och Kardemumma.....	27
Medlemskap som Presentkort/Julklapp	29
Höstens första konsert på Mötesplats Alfred Nobel	31
Höstprogram Karlskoga Konsertförening	32
Medlemsinformation	34
Händer i vår på Nobelmuseet	36

Tidningen Nobelmuseets Vänner ges ut av Föreningen Nobelmuseets Vänner
Redaktör – Jaana-Kaisa Björk

Omslagsbild: Staty av Alfred Nobel på gårdsplanen utanför Björkborn.
I år är det 120 år sedan Alfred Nobel dog

Nobelmuseets Vänner - Styrelse 2016

Ulrika Lundgren

ORDFÖRANDE

ulrika.lundgren@karlskoga.se

Anita Öjendal

VICEORDFÖRANDE

anita.ojendal@telia.com

Susanne Morfeldt-Havstarad

SEKRETERARE

susanne.morfeldt-hafstrand@ptj.se

Sif Eklund

KASSÖR

sif.eklund@gmail.com

Jaana-Kaisa Björk

REDAKTÖR NOBELVÄNNEN

jaanakaisa.bjork@outlook.com

Olof Frisk

ANSVARIG HEMSIDAN

olof.frisk@gmail.com

Boris Holm

LEDAMOT

boris.holm@bahnhof.se

SUPPLEANTER

Alf Rosberg

alfrosberg@telia.com

Boo Thuvander

boo.thuvander@telia.com

Christel Nilsson

aoch.nilsson@telia.com

Monica Albertus

albertus.monica@telia.com

REVISORER

Rolf Lindberg

lindberg.rolf@hotmail.com

Per Aspeli

per.aspeli@hotmail.com

REVISORSSUPPLEANT

Ulf Sjöstrand

sjostrand_ulf@hotmail.com

ADJUNGERANDE

Hans Johansson

hans.johansson@nobelkarlskoga.se

Christer Franklin

christer.franklin@nobelkarlskoga.se

VALBEREDNING

Marie-Louise Naclér

SAMMANKALLANDE

marie-louise.nacler@live.se

Mikael Björk

mikael.bjork@outlook.com

Lena Sjöstrand

sjostrand_lena@hotmail.com

*Styrelsen för Nobelmuseets Vänner på
första styrelsemötet för hösten 2016.
Foto Jaana-Kaisa Björk*

Ulrika Lundgren, foto Frida Edlund

Ordföranden har ordet

Välkomna till 2016 års andra nummer av tidningen Nobelvännen.

Hoppas Ni alla haft en riktigt trevlig sommar fylld av härliga stunder!

Vädret har vi väl alla kommenterat i olika samtal under juni, juli och augusti. Vi har alla vår åsikt om vad som är bra och dåligt väder under sommaren. Några vill ha lagom varmt med 20 grader och vindar som svalkar. Andra vill ha minst 30-gradig värme och molnfri himmel.

Denna sommar har ju vädret varit väldigt varierat. Trots allt menar SMHI att det blev varmare än normalt i hela landet i juli jämfört med medeltemperaturen för SMHIs referensår

1961–1990. Jag pratade en gång med en äldre man som bodde på Björklidens vårdboende. Hans kloka livsfilosofi var att ”- Det är inte hur man har det – utan hur man tar det”.

Detta har jag burit med mig och tänker på i många olika sammanhang. Det är hur vi väljer att hantera situationen som avgör hur vi upplever det. – Och även väder blir vad man gör det till.

Just nu pågår en förstudie om Alfred Nobels Björkborn om hur museets verksamhet ska kunna utvecklas och hur möjligheter till besök ska kunna ökas. Den senaste informationen är att resultatet kommer att lämnas under september månad. Vi väntar med spänning på detta.

Ett annat projekt handlar om det geografiska området runt om själva museet. Ambitionen är att Karlskoga ska kunna erbjuda allt som Nobelstiftelsen inte kan göra i Stockholm. Att verkligen förvalta historien om Alfred Nobel fram till tiden för Nobelprisen. Ett så viktigt arbete och vi ska följa det med intresse. Vi i Nobel-museets vänner stödjer detta kulturarv

och vi är dessutom en del av skapandet av kulturarvet Alfred Nobels Björkborn tillsammans med Nobelmuseets personal. Vi är tacksamma för alla er medlemmar som genom sina bidrag bidrar till stödet för Nobelmuseet i Karlskoga.

Boris Holm och Hans Johansson tar med sig en grupp Nobelvänner på en spännande resa till Baku under september! Vi önskar Er en riktigt bra resa!

Nobelvännerna firar Alfred Nobels födelsedag fredagen den 21 oktober 2016 med en fest i Stallet! Boka in detta datum. Bert Allard kåserar över hur det går till att ta fram en Nobelpristagare. För kvällens musik ansvarar BasBjörk.

Nobelvännerna fortsätter sitt samarbete med Karlskoga konsertförening. Som medlem får man 50 % rabatt på biljetten då programmet är på Alfred Nobels Björkborn. Passa på att njuta av vacker musik i fantastisk miljö för halva priset som medlem.

Söndag den 23 oktober kl. 18.00 blir det ett möte mellan oboe, klarinett och fagott!

Onsdagen den 21 december kl. 19.00 blir det julmusik i "Stallet".

Boka in dessa musikaliska möten.

Den 10 december har vi traditionsenlig kransnedläggning för att hedra Alfred Nobel. I år är det 120-år sedan Alfred Nobel dog. Vi samverkar med Karlskoga kommun, Svenska kyrkan Karlskoga, Odd Fellow logen Alfred Nobel samt Karlskoga Nobel Rotary klubb.

Tack alla Ni i personalen som gör Alfred Nobels Björkborn till en plats väl värd att besöka.

Sist, men inte minst, tackar vi våra annonsörer, som gör det möjligt för oss att ge ut tidningen. Era intäkter täcker kostnaderna för att trycka och skicka ut tidningen, tack!

Väl mött i höst

*Ulrika Lundgren,
ordförande, Nobelmuseets vänner*

PRISMA

Välkommen till oss i Nya Folkets Hus!

Tel. 0586-315 90 alt 070-68 315 90

Vi serverar dig med:

DAGENS LUNCH ALT. MATLÅDA • CATERING
MIDDAGSBESTÄLLNINGAR • STYRELSEMÖTEN
KONFERENSER • BEGRAVNINGSKAFFE M.M.

Dessutom kan du få hjälp med att sy om och sy nytt i vår systuga.

Vi stöder Nobelmuseet:
Vikers AB

MAXI
ICA STORMARKNAD
KARLSKOGA

Öppet alla dagar
8-22

Gesällgatan 5, 691 34 KARLSKOGA
tel 0586-67670.

***Vi tandläkare stöder
Nobelmuseet:***

Helena Tollstoy

•

Catarina Rydberg Lundin

•

Magnus Hansson

•

Susanne Morfeldt-Hafstrand

•

Jan Danielsson Munhålsan

**Nobelvännerna inbjuds härmed till Medlemsfest att fira
Alfred Nobels Födelsedag fredagen den 21 oktober kl. 18.00
på MÖTESPLATS ALFRED NOBEL**

**På programmet har vi bl.a. Bert Allard, som kåserar över hur det går till
att ta fram en Nobelpristagare. För kvällens musik ansvarar BasBjörk**

Middag med tre rätter, vatten som dryck och musik
för 450 kr/person. Dryckespaket med utvalda viner alt. öl,
ett glas per varje rätt för 100 kr/person

Anmälan till Sif Eklund, helst via mail sif.eklund@gmail.com
eller telefon 070-72 49 634. - 50 personer får plats. Först till kvarn...

Du anmäler Dig till Sif och betalar samtidigt in 450 kr för mat
eller 550 kr för mat och vinpaket/person på vårt bankgiro
SEB 5967-5074 senast 12/10.

**Skriv ditt namn och antal personer som kommer vid betalning så
att vi kan beställa rätt antal mat och dryck.**

Klädsel kavaj

Hjärtligt Välkomna!

Styrelsen för Nobelmuseets Vänner

Gustavsgatan 25
Tel 0586-341 10

Öppettider:
Tis-fre 8.00-17.00
Lö 10.00-14.00.

PL's Hjälpmedelsbutik

ÅTERFÖRSÄLJARE FÖR

Joya

Gustavsgatan 25
691 34 Karlskoga
Tel 073-214 98 23

Öppettider
Mån-Tors 16:30-18:00
Fre 10:00-18:00
Lör 10:00-14:00

På hållbar väg.
Tillsammans.

Energi **& Miljö**

www.karlskogaenergi.se

Parken på Björkborn

Idag förknippar vi det mesta som handlar om Björkborns herrgård med Alfred Nobel och den betydelse gården har haft för nobelprisen. Men herrgårdens historia startade redan 1639 när Mårten Drotz fick privilegium att uppföra en stångjärnshammare vid forsen intill Björkborn. Något hus måste ha funnits ganska tidigt för vi vet att Georg Camitz bodde där 1650, men själva herrgården uppfördes i sin ursprungliga del 1694 och byggdes om till sitt nuvarande utseende 1815.

Jag har i ett tidigare nummer av Nobelvännan 2005/2 beskrivit en önskan att ha fått vara med när platsen för, framförallt huset bestämdes. Huset ligger på impedimentet, dvs. på en plats som man inte kunde odla säd eller skog på och gärna på en bergshöjd så att man inte riskerade problem med vatten. Platsen i sig är samtidigt vald med stor omsorg vid Timsälvens buktning strax innan forsen. Naturligtvis nära verksamheten men ändå med ett visst avstånd. Gården var från början en skogs- och jordbruksfastighet. Parkanläggningen ligger i ett

Turistinformationstavla om Herrgårdsparken i parken. Foto Jaana-Kaisa Björk

Vänster om Herrgården finns Allé som kommer från söder. Naturligt kanske då byn Karlskoga och prostgården låg i söder. Foto Jaana-Kaisa Björk

syd- och västläge och huvudbyggnadens entré vetter mot norr. Trots att den huvudsakliga tillfarten skedde från söder så valde man att lägga entrén mot norr. Det fanns uppenbarligen en medveten tanke om detta.

Parken och husets placering i den var viktigare än statusen i att framhäva byggnadens entréparti för besökaren. Det är något som åtminstone jag gärna skulle velat tjuvlyssna på. Den vanliga allén som brukar leda fram till huvudentrén finns här vid sidan om och kommer från söder. I och för sig naturligt då byn Karlskoga och prostgården låg i söder.

Hur såg då parken ut från början? Ja, det vet vi inte säkert. En lantmäterikarta från 1770 visar på en parkanläggning i strikt form med rätlinjiga kvarter i en utsträckt form. En vanlig design från den tiden, men om den fanns i verkligheten, ja det vet vi inte. Sedan dröjer det

till sent 1800-tal, när en karta visar att parken har fått en mjukare utformning, mer engelsk i sin framtoning. Mycket av utformningen finns kvar i dagens park. Vilka som ritat dessa olika förslag vet vi heller inte och kan nog inte ens gissa. Men kanske var det så att ägarna till Björkborn vid sina besök utomlands blev inspirerade att åstadkomma något eget. Man ville naturligtvis vara med sin tid precis som dagens människor.

Mycket har sedan hänt. Alfred Nobel ägde egendomen för kort tid för att påverka parken. Att han var trädgårdsintresserad framkommer tydligt av de vackra vinterträdgårdar som han hade i Paris och St. Petersburg.

Efter Alfred Nobel kom sedan herrgården att vara bostad för familjerna Ragnar resp. Sverre Sohlman, Herlin och Dahlén fram till 1972. Under de kommande trettio åren och fram till

2003 när Karlskoga kommun blev ny ägare hände inte särskilt mycket och delar av parken förföll.

Efter kommunens övertagande bestod det tidiga arbetet i att ställa iordning parken till en normalnivå. En stor trädinventeringsplan gjordes som visade på att en stor del av träden var i mycket dålig kondition och skulle behöva fällas, vilket också är gjorts till stor del men det finns kvar almar som säkert måste tas ned i framtiden på grund av almsjukan.

Ett nytt inslag i parkens historia är de träd som planteras i samband med besök av Nobelpristagare, en fin tradition som förtjänar att få fortsätta. Tänk er, att i framtiden är de flesta träden i parken planterade av Nobelpristagare. Det skulle göra Björkborn ännu mer unikt!

Ett annat intressant projekt var att söka återfinna gamla trädgårdsgångar som ingen visste om de fanns. På en karta från 1918 syns ett intressant gångsystem väster om huvudbyggnaden mot älven. Men där vara bara ett vildvuxet buskage och högt gräs. Kanske var gångarna ett önsketänkande eller? Vi bad en lantmätare räkna ut koordinater för några av gångarna och sedan fick en mindre grävmaskin försiktigt ta av det jordlager som bildats under ca 100 år. Det var nästan trettio cm tjockt. Och se, där under fanns verkligen gångarna och det gick att återställa de flesta. Några hade försvunnit nära älven sannolikt på grund av att det är ett högre vattenstånd i älven idag. Förhoppningen är naturligtvis att dessa nyfunna gångar kan få

fortleva och vara en del av parken. Då kommer till mig tanken att berätta om hur man förr promenerade i en sådan här park. Inte till fots, ja möjligen herrar som hade något intressant att dryfta sinsemellan sig utom hörhåll för andra. Men damerna, de promenerade per vagn dragen av häst. Små lätta vagnar där man kunde sitta under sitt parasoll för att inte nås av solen som kunde ge färg på huden, konverserande med 'kära cousin' eller vem det nu var. Tänk så tiderna har förändrats.

Men det kunde kanske vara ett intressant inslag vid ett evenemang att få gå på vagnspromenad i parken.

Den mest dominerande förändringen som hänt sedan kommunen blev ägare är nog ändå den nya grusparkeringen. Behovet av en ny parkering var stort samtidigt som behovet att styra upp hur man körde och parkerade på hela området var påtagligt. Det blev en helt ny parkering på ytan där den gamla potatisodlingen en gång fanns som försörjde gården. Den är i grus av två skäl. Det ena är rent estetiskt, det är vackrare med grus än asfalt vid en sådan här gård. Det andra är praktiskt, det finns inget dagvattensystem i närheten som kunde ta upp det vatten som parkeringen skulle medföra. Alltså skulle allt vatten hamna i älven utan rening via de brunnar som man i så fall varit tvungen att bygga på parkeringen. Men med grusbeläggning löser man detta problem. Vattnet infiltreras i marken naturligt.

Vy över parken från verandan av huset. Foto Jaana-Kaisa Björk

I samband med arbetet med parkeringen gjordes två, nej egentligen tre tunga åtgärder som gällde häckar på området. I den nedre delen av det som är parkeringen idag fanns ett mycket hög, hög, ca 15 m tät granhäck. Det var den s.k. lähäck som en gång planterats för ge lä från norr till de odlingar som fanns. Sådana häckar behöver toppklippas för att inte bli för stora, men så skedde inte. Så den häcken fälldes och blev en jättehög att frakta bort. Ovanför parkeringen fanns en annan häck som bestod av diverse lövträd. Den var i dåligt skick och såg mycket bortglömd ut. Även den häcken fälldes. För att även i fortsättningen upprätthålla avskildheten mellan gårdsytan mellan huvudbyggnaden och Stallet och parkeringen så planterades en ny färdigvuxen avenbokshäck. Den tredje häcken som behövde åtgärdas var den häck som

planterats i början på 1980-talet. Den fanns i parkens längdriktning mot älven och skymde helt kontakten med vattnet. Den ursprungliga tanken med häcken var att den skulle vara en infattningshäck som skulle vara relativt låg, just för att inte skymma vattnet. Tyvärr hade den fått vara oklippt länge och därmed blivit alldeles för hög. Så även den fälldes. Därmed kunde även kontakten med Nobelparken återupptas.

Nobelparken säger någon, är inte det Björkborns herrgårdspark. Nej så är det inte. Nobelparken är den långsträckt park som finns mellan Filipstadsvägen och Norrleden. Den tillkom 1946 på AB Bofors mark men ritades och uppfördes av staden Karlskoga. Först 1953 övertog staden marken och därmed även underhållet av parken. Den är utformad på ett speciellt sätt. Parkens längdriktning överensstämmer med längdrikt-

ningen i herrgårdsparken. Det gör att det finns en imaginär mittaxel som löper genom båda parkerna, som upplevs bäst om man står på balkongen på herrgårdsbyggnaden och tittar ut över älven och Nobelparken. Då får man upplevelsen att herrgårdsparken omfattar nästan allt 'det gröna' som man då ser. Det kallas "trompe l'oeil" ett klassiskt sätt att lura ögat, vanlig inom konsten. Därför får det inte vara några träd eller annat som skymmer linjen i Nobelparken och när Norrleden byggdes mättes det noga hur hög bullervallen mot bebyggelse i Nobelparken skulle vara för att inte hindra denna synupplevelse.

Ett annat viktigt inslag i parken är fruktträdgården sydväst om huvudbyggnaden. På gamla ritningar kunde man se att där funnits en större fruktträdgård men vid kommunens övertagande fanns inte många träd kvar, 13 st. bl. a. ett gammalt Åkeröträd, ett Melonäpple plus några Astrakan- och Säftaholmträd, alla med hög ålder. Det var uppenbart att fruktträdgården behövde förnyas. Sammanlagt 48 st. träd med äpple, päron, plommon och körsbär köptes in och planterades 2005/2006. För äpplen och päron valdes "gamla" sorter som var vanliga förr, men för plommon och körsbär måste det bli några lite modernare för friskhetens skull. De gamla sorterna har tyvärr haft många sjukdomar och var därför inte lämpliga. Ett pollinerings-schema upprättades för att alla sorter skulle passa bra med varandra. Träden

har vuxit bra i sina nätburar för att hålla rådjur och hjortar borta, och alla träd har en egen etikett som berättar vilken sort det är.

En dröm som inte gick att förverkliga helt var att trädens blomning skulle sammanfalla med att scillalökar skulle blomma på marken under. Tänk er vitrosa äppelblommor mot en blå scillamatta på marken. 6 kg scillafrö köptes direkt från Holland och såddes ut på marken som harvats lite så att fröna skulle komma ner i jorden. Tyvärr klipptes gräset alldeles för tidigt för att de små plantorna skulle få energi att utveckla lökar så drömmen förblev en dröm.

Men en annan dröm blev verklighet. Idag upplevs det nog som självklart att man kan se parken söder om huvudbyggnaden. Att se, att den faktiskt finns där. Men minns ni murarna som gick ut från huset mot parken och stängde in utsikten och vetskapen om parken. Murarna kom till när det installerades oljeuppvärmning i huvudbyggnaden. Då tillkom på den västra gaveln en liten byggnad som var pannrummet. Den störde symmetrin och då byggdes en mur för att dölja pannrummet och för att ordna symmetrin även en mur vid den andra gaveln och slutenheten blev total. Jag argumenterade länge för att få ta bort murarna. Men det blev möjligt när fjärrvärmens nådde gården. Då behövdes inte pannrummet längre, så det revs och då kunde även murarna till slut rivas. Då var det nära till ett s.k. Stinahopp av glädje.

I samband med fjärrvärmens framdragning mellan huvudbyggnaden och Stallet så ordnades en ny gångväg som var välbehövlig eftersom stigen över gräsmattan redan fanns där. Det var även möjligt eftersom den stora gran som stod där petades ner av stormen Per i januari 2007. Det förargliga var att den stora granen i början av december året innan klätts upp i en permanent julfelysning för att glädja alla besökare.

Framtiden då? De mest välbehövliga upprustningarna är gjorda även mycket mer kan göras. Nu skulle parken behöva kläs med mer lullull, dvs mer blommande buskar perenner och sommarblommor. En tanke har funnits att parken skulle kunna vara en rehabiliteringsplats för människor som drabbats av någon form av trauma och som behöver hjälp att återta livet. Parken får extra skötselresurser samtidigt som de som ingår i verksamheten får en mjuk väg tillbaka

till ett bättre liv. Sådan verksamhet finns på flera håll i landet bl. a. Sofiero.

Parken skulle med större underhållsresurser tillsammans med en yvigare blomstersmyckning kunna bli en vacker skulpturpark lik den på Wanås i Skåne. Den behöver ett kontinuerligt, mjukt och varsamt underhåll för att ge besökare från när och fjärran goda minnen, från inte bara en intressant historisk plats utan även en plats att bära med sig i sitt sinne och glädjas åt under långa vintermånader.

Sif Eklund

Nobelmuseets Vänner

*f.d. stadsträdgårdsmästare,
ansvarig för parken 2003-2013*

Litteratur

Nobelvännen 2005/2

Karlskoga Bergslags hembygdsförenings
årsbok 2006, Parker i Nobels fotspår

C H E S S

L I N G E R I E

*Auktoriserad
hälsorådgivare*

**Bergsmansgatan 2
Tel. 300 66
www.lifebutiken.se**

**Karlskoga
Telefon 0771-62 10 00**

Med världen som arbetsfält

Chematur Engineering ingår i koncernen Chematur Technologies med säte i Karlskoga.

Företaget utvecklar, projekterar och bygger kemianläggningar runt om i världen. Koncernen har även dotterbolag i Finland, Tyskland och USA, samt intressebolag i Indien.

www.chematur.se

**DEFEATING
THE IMPOSSIBLE
SINCE 1886**

BOFORS TEST CENTER

www.testcenter.se

Edith Oldenburg håller föreläsning om Alfred Nobel i Diplomatiska Akademien i Wien. Foto Carl Anders Nilsson

En Inbjudan till Diplomatiska Akademien i Wien, i december 2015

*Edith Oldenburg håller föreläsning om
Alfred Nobel och Nobelmuseet i Karlskoga*

Inbjudan från VERBAND Österreich-Nordische Länder (Föreningen Österrike-Nordiska länder/VÖNL) till Edith Oldenburg med önskan om att hålla ett föreläsning om Alfred Nobels liv och hans Testamente och presentation av Nobelmuseet i Karlskoga den 4.12.2015 i Wien, med anledning av undertecknandet av Nobel's Testamente för 120 år sedan och till minne av Bertha von Suttner's Fredspris 1905.

Dr. Walter Schmidt, Vicepresident och Koordinator av Föreningen och hans hustru, bland andra, besökte oss den 24. augusti, 2015 med Kastler Reisen från Österrike och antydde redan då något i den vägen. Det var en stor ära för mig, att bli tillfrågad i september och jag tackade naturligtvis ja till detta.

I slutet av november kom ytterligare en överraskning, nämligen en inbjudan till en Nobelmiddag (fr 2011) den 3.12.

på den svenska Ambassaden i Wien under ledning av Ambassadören Helen Eduards. Vi skulle vara tre föreläsare på Diplomatiska Akademien dagen därpå och jag skulle börja först, med start kl. 11.00 och alla deltagare, inklusive Annika Rücker, som gör Nobeldiplomen, var inbjudna till Ambassaden på den fina middagen. Jag visades runt i huset, som nyligen renoverats och moderniserats på ett behagligt sätt.

Eftermiddagen fick jag tillbringa med Annika Rücker, som för många år sedan var hos oss och höll ett föredrag om sitt svåra och underbara arbete med de internationella diplomaten. Wien visade sig från sin vackraste sida, med solsken, doften av brända mandlar ifrån julmarknaden utanför det vackra Rådhuset, hästarnas hovar som klapprade utmed gatorna där de drog sina vagnar med gäster från världens alla hörn, omväxlande med ljudet från spårvagnar, fotograferande turister och den tilltagande belysningen när skymningen kom. Vi lyckades komma in i ett fint kaffehus, där vi hittade en bra plats och fick en väl förtjänt kopp kaffe.

Så kom då morgonen den 4.12 och jag hade bara några minuters fotväg till Akademien. Jag kände stor tacksamhet att jag, under många år, har fått en så gedigen rutin i mitt arbete på Nobelmuseet och i mitt umgänge med besökare från hela världen. Detta gav mig stor säkerhet och trygghet i min uppgift att tala inför 170 besökare på Akademien. Hedersgäster, som det norske sändebud

från Ambassaden och vår svenska ambassadör, VD'n för Myntverket, Die Münze, dit vi var inbjudna den första kvällen, ministrar och ambassadörer och naturligtvis ett antal doktorer med österrikisk charm, som underlättade allt.

Av tre föredragshållare fick jag börja först och jag kände, att jag var hemma i mitt ämne, det gick galant under mina 30 minuter, som jag hade till förfogande. Vår ambassadör Helen Eduards, som egentligen hade bråttom, tog sig tid och kom till mig efteråt för att ställa olika frågor, som jag var kapabel att svara på och ge förklaringar hon önskade. Sedan blev det gruppfoto och en stor lunchbuffé men många personer som ville gratulera mig, vilket gjorde att Dr. Schmidt fick rädda mig för att jag också skulle kunna äta lite. Jag fick oändlig mycket beröm och det kändes fantastiskt.

Min resa avslutades med en fin middag på mitt Hotel Erzherzog Rainer med värdparet och deras fotograf och senare ett besök i Musikverein och en Bachkonsert med stor kör, dit jag var bjuden av min värdinna.

Detta var en resa, som jag inte kommer att glömma och jag hoppas, att den ska ge återverkning för vårt museum framöver.

*Edith Oldenburg
Nobelmuseets Vänner och guide på
Nobelmuseet i Karlskoga*

Kemishower för 6:e året

Under mars-april 2016 genomfördes de nu närmast traditionella kemishowerna i Alfred Nobels laboratorium. Detta arrangemang vänder sig till skolklasser i årskurs 5 och 8. Förutom skolklasser med lärare från Karlskoga fanns i år deltagare från Kristinehamn, Lekeberg och Storfors. Totalt deltog över 500 elever med lärare. Under verksamhetens 6 år med början i och med Kemins år 2011, som proklamerades av FN, har över 3000 elever deltagit. Vid ett par tillfällen har under åren showerna visats för vuxen publik i andra organisationer.

Förutom kemishower omfattar programmet en presentation av familjen Nobels verksamhet i Sverige och ut-

omlands samt besök i Fiffiga Huset. Beskrivningen av Nobelfamiljen gavs innevarande år av Hans Johansson vid Alfred Nobels Björkborn. För kemishowerna har som tidigare svarat de entusiastiska pensionerade "Alfred Nobels kemister" Bo Gustafsson, Boris Holm, Jan-Erik Månsson och Lars-Erik Paulsson vartill i år även tillkom Christer Wallquist. Särskilt uppskattar eleverna att de får vara med och utföra experiment. Vid vissa experiment blir riktigt livligt i laboratoriet. De som svarar för kemidelen och ställer upp på ideell basis har nog minst lika roligt som eleverna. Verksamheten uppskattas mycket av Svenska Kemisamfundets ledning. Må-

*Kemishowerna i full gång på Alfred Nobels laboratorium vid Nobelmuseet i Karlskoga.
Foto Hans Johansson*

let för verksamheten är att få fler elever att intressera sig för teknik och naturvetenskap på högstadiet, därefter på gymnasiet och sedan på universitet och högskolor. Detta verkar redan i viss utsträckning ha inträffat på gymnasienivå även om det är svårt att statistiskt bekräfta.

Planerna är att fortsätta även under 2017 och därefter förutsatt att tillräckliga medel kan erhållas. Verksamheten sponsras av Karlskoga kommun, företag i Karlskoga och av stiftelsen Bengt Lundqvists Minne, som stöder bl.a. ungdomsverksamhet via Svenska Kemisamfundet.

Boris Holm

Nobelmuseets Vänner

DAGS ATT KÖPA EN NY BIL?

Välkommen att provköra din nya Opel eller Subaru hos oss.

KARLSKOGA Tibastvägen 10. 0586-364 50 Mån-fre 9-18 Lör 10-13

www.hedinbil.se

Hedin Bil

Bertha von Suttner kommer till Björkborns herrgård.

I många långa år har Peter Sundh med den äran gestaltat Alfred Nobel. Otoliga människor jag mött har talat om hur rädda de blev när de mötte hans karaktär. "Är du från Nobelmuseet i Karlskoga, ja så, om du bara visste hur rädd jag blev." är en vanlig kommentar.

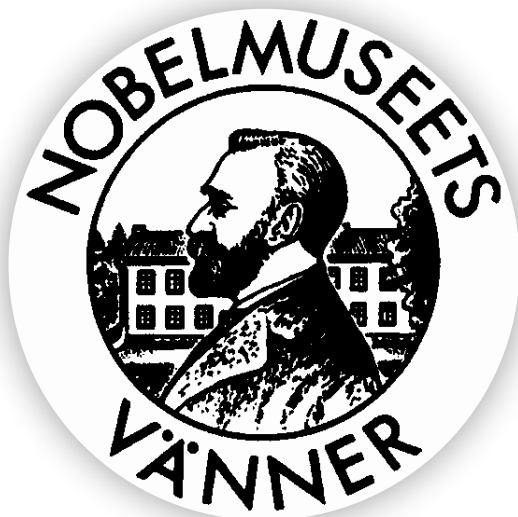
Vi har på museet funderat på att utveckla teaterguidningarna med andra karaktärer som fanns kring Alfred Nobel. Någon gång måste Peter Sundh vara ledig ändå. Tankarna har gått till Ragnar Sohlman, Nobels kusk, hushållerskan i Björkborns herrgård, de unga kemiingenjörerna i laboratoriet etc. Nu har vi fastnat för att baronesan Bertha von Suttner skall gestaltas. Den som skall spela fru Bertha är Jennifer Justerås. En fin teaterkostym är ett måste för att spela denna roll. Vi tog kontakt med sömmerskan Susanne Ericson i Degerfors. Hon är en erkänt duktig sömmerska som kan sin stilhistoria bra. Hennes historiska kreationer är allmänt beundrade. Hon tog sig an arbetet under våren 2016 och visade upp en klänning till Bertha von Sutt-

ner som hon skulle glatt sig mycket åt om hon levat. Klänningen bekostades godhetsfullt av Nobelmuseets vänner.

*Hans Johansson
Nobelmuseet i Karlskoga*

Museets husmor Mikaela Ståhl visar upp Bertha von Suttners klänning. Foto Hans Johansson

Trötta trägolv?

Vi renoverar dem gärna.
Infärgning, slipning, läggning

**happy[®]
homes**

Skogsbovägen 2, Karlskoga. Tel 0586 - 362 75
Öppettider: Mån-fre 10-18, lör 10-14, sön 10-14
www.happyhomes.se

**Byggvaror
till lågpris!**

Linnebäck • Telefon 0586-72 20 10
www.nords.se

Vårtalare Edith Oldenburg. Foto Ulrika Lundgren

Kära valborgsmässofirare

Det är en stor ära för mig, att idag få hålla mitt vårtal till er på denna anrika plats och det gläder mig att så många har kommit hit, trots vädret. Man kan säga, vi är ett härdat släkte!

Genom många års guidningar har Alfred Nobel's hem blivit som mitt andra hem och jag känner stor vördnad för Nobel's skapelse, Nobelprisen. Liksom vi som är här idag och älskar den svenska naturen, kände också Nobel sig hemma i den. Hans favoritställe var Dalarö, i Stockholms skärgård, där han kunde träffa sina kusiner och släkten.

I dagarna kunde vi se och läsa om ett stort projekt i februari från Esrange i Kiruna, varifrån man deltog i en raketkampanj för att mäta norrskenets aktivitet och atmosfäriska reaktion med hjälp av sensorer för elektriska och magnetiska fält. För mig verkar det lite bekant. Redan Nobel gjorde ritningar för att skjuta

upp en raket med en kamera som när skärmen utvecklades kunde ta bilder över Karlskoga. Den första bilden över Karlskoga finns i vårt laboratorium. Visst var syftet den gången ett annat, men den initiala tekniken är den samma.

Karlskoga ligger också bra till för många flyttfåglar som är på väg norrut och behöver en rast hos oss på den långa vägen. I dagarna upptäckte jag i vår trädgård en annorlunda fågel; svart, lika stor som en koltrast, men med ett vitt bröst. Jag tog ett foto och kunde läsa i fågelboken att det handlade sig om en ringtrast, som har sin hemvist i Lappland. Lite senare under våren kommer stora skaror små små fåglar och slår sig ner vid Möckelns strand och i alla björkar nedanför vårt hus. Jag är full av beundran för dessa små underverk som varje vår och höst flyger över hundratals mil och tar sig en rast just utanför och i vår trädgård.

Också rådjurens aktivitet har starkt tilltagit och de formligen flyger över våra staket och gator och är en stor fara för oss bilister, eller tvärtom. Vi får helt enkelt ta det lite lugnare i vissa områden.

Tyvärr är inte allt till glädje, vi har också en vår som vi aldrig tidigare har fått uppleva. Tusentals främmande människor som inte har lämnat sina hem och vandrat iväg för vådrets skull liksom fåglarna, utan på grund av människans ondskas. Vi ställs alla på ett eller annat sätt inför svåra beslut, att ta oss an dessa medmänniskor. Att visa empati, att dela med oss och jag känner en särskild oro för deras ungdomar och deras förlorade skolår som de måste ta igen på ett helt främmande språk och ett nytt alfabet.

Jag, som i min barndom själv varit flykting under andra världskriget, kan sätta mig in i flyktingarnas fruktansvärda situation. Det ofattbara, att plötsligt tvingas lämna sitt hem, vara berövad sin familj, sin släkt och vänner, all sin egendom och den invanda miljön och inte minst den svåra hemlängtan som följer i dessa spår. Hur brukar vi säga här: ”borta bra men hemma bäst” och det gäller inte bara oss! Att hemma kunna skoja med slaktaren i hörnet, stå i kö hos bagaren och prata med grannen intill. Att känna doften av alla frukter och grönsaker på den färgsprakande marknaden som vi som turister uppskattar så mycket på våra resor, det måste kännas väldigt hårt. Det kommer att kräva oerhört mycket tålamod av dem och alla i vårt samhälle, det gäller att både ge och ta.

Vi får vara mycket tacksamma, att få leva i fred i detta vackra land och kunna dela med oss lite av medkänsla, lite av vår ekonomi, men jag betvivlar att vi verkligen kan förstå och sätta oss in i deras svåra livssituation med alla nu tänkbara konflikter, även sinsemellan dem. Vi får inte ge upp hoppet på en kommande fred, men vägen dit kommer att bli lång och tills dess måste vi alla vara en del i det hela. Jag är säker på att vi om några år kommer att känna oss stolta över det vi åstadkommit, trots alla hinder och de många olyckliga öden. Vi måste tro på det goda i människan.

Våra nyanlända familjer och ungdomar kommer med säkerhet att upptäcka en ny vår i en främmande del av världen. Snö i slutet av april är de säkert inte heller vana vid. Lära sig ord och färger för våra små vårblommor och se vår uppskattning av de gula, små tussilagon som vi inte drar oss för att plocka i dikesrenen om så behövs. Blåsippor och tusentals vitsippor och mattor av blå scilla och krokus och den grönskande våren som de kanske aldrig har fått uppleva, kommer förhoppningsvis att ge dem lite glädje för stunden.

Tillsammans med er vill jag gärna utbringa ett fyrfaldigt leve för våren som vi alla har längtat efter och som säkert snart också kommer till oss, men jag vill gärna inkludera lyckönskningar till H. M. Carl XVI Gustaf, som idag fyller 70 år, de leve hurra, hurra, hurra, hurra!

Edith Oldenburg, Nobelmuseets Vänner

Ungdomens vortalare Olle Nordström. Foto Ulrika Lundgren

Kära åhörare.

Jag har aldrig varit mycket av en vårmänniska.

Som den björkpollenallergikern jag är har mina 18 hittills första vårar alltid kommit med två garantier: Kliande ögon och snuva, men denna vår är anorlunda. Denna otroliga vår.

Det ligger något i luften, något som har närmat sig med en lugn men bestämd takt. Insvept i en närande värme suddar fenomenet ut de sista spåren av vintern. Alla vet vi vad det är. Våren är här, men för att verkligen få er att förstå glädjen som just denna vår har bringat mig, tillåt mig att kort berätta om den kallast vintern i mitt liv. Vintern 2015.

Detta var vintern då jag drabbades av mitt livs första depression. Precis som kylan och den vita snön kom de destruktiva tankarna som ett brev på posten. Dessa tankar som likt ett lavinras träffade mig, tumlade om mig och begravde mig.

Det var nästan som om själva vintern ivrigt väntade på att mitt sinne skulle ge vika så att dess kyla kunde frysa det som en gång var ”Jag”.

Likt nordens vinterlandskap omslöt jag av en kall hård kyla och jag befann mig på en plats där självaste solen tycktes ha upphört att existera.

Men någonstans bakom min frusna ridå av sorg och tomhet kunde jag fortfarande se ett svagt ljus. Vid den punkt där kylan som omgav mig tycktes avta, sken en liten strimma av hopp igenom. Det var hoppet om att återigen få uppleva välmående, kärlek och värme. Ett hopp om våren.

Med stöd från både nära och kära så tog upp kampen mot depressionen.

Jag började gräva, men det var en lång och utdragen kamp jag hade framför mig.

Precis som att våren med nöd och

näppe föser undan det kalla och livnär Norden med sin värme, var det även på detta vis som våren räddade mig.

I takt med att de frusna landskapen sakta men säkert återfick sin böljande grönska, började även mitt liv plötsligt återfå sin mening.

För var dag som gick tycktes de tidiga morgnarna bli allt ljusare, människorna i min omgivning mer positiva och de första blåklockorna i diket på vägen till skolan var tveklöst vackrare än i fjol.

Det var när jag började se skönheten i dessa fenomen som tidigare passerat mig obemärkta, som jag för första gången i mitt liv förstod begreppet ”vårkänslor”. Vårkärlek, vårglädje och vårmotivation.

Jag kan fortfarande inte greppa hur

detta kan ha skett framför näsan på mig i 18 hela år, eller har det? Kanske måste man någon gång ha befunnit sig i den djupaste, kallaste vintern för att verkligen kunna uppskatta vårens energi?

Eller kanske så måste vi helt enkelt lära oss att stanna upp, ta oss en titt omkring, le och uppskatta vår omgivning. För om vi skulle göra det, så är jag övertygad om att alla skulle vi finna något att älska med våren.

Avslutningsvis så vill ja utbringa en skål för våren, denna vår som stärkte mitt hjärta inför framtidens vinter.

*Olle Nordström,
Möckelngymnasiet NA 3b*

SAAB

Saab Dynamics

Nya ägare till Kafé Saffran Och Kardemumma f.v. Madelene Fredlund och Maria Pettersson. Foto Jaana-Kaisa Björk

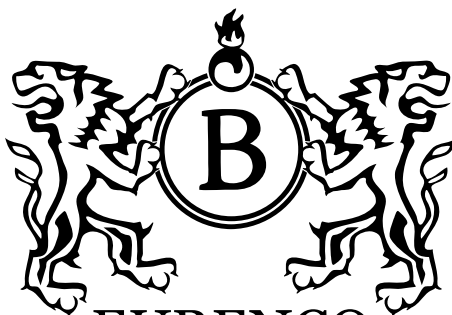
Nu heter vi Kafé Saffran Och Kardemumma

Kafé Saffran & Kardemumma har fått nya ägare fr.o.m. 1 september 2016 och har bytt namnet till Kafé Saffran Och Kardemumma. Nya äger heter Madelene Fredlund och Maria Pettersson. De kommer att ha frukost och lunchservering från måndag till lördag. Vi önskar dem hjärtligt välkomna och lycka till med kafé-verksamheten. Förra ägaren,

Anna-Karin Nilsson, går tillbaka till sitt ursprungliga yrke, sjuksköterska. Vi tackar henne för den här tiden och önskar henne också lycka till med sitt nygamla jobb!

Öppettider är 8.30 – 16.00,
Lunch 11-14 måndag till lördag

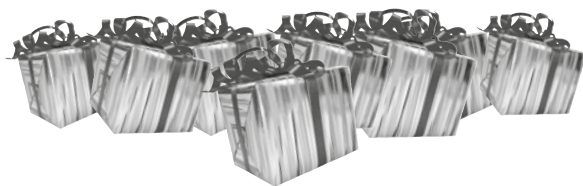
BAE SYSTEMS

EURENCO
BOFORS POWDERS

Ge bort medlemskap i Nobelmuseets Vänner!

Klipp ut nedanstående och ge bort som gåva eller julklapp. Medlemsavgift betalas på bankgiro nr: 5967-5074. Skriv namn, adress och e-mailadress på den som får presentkortet på inbetalningen och att det gäller medlemsavgift för 2017. Enskild medlem 150 kr, Familj 300 kr. Vid frågor kontakta Anita Öjendal; anita@ojendal.se, ansvarig för medlemsregistret.

*Du får ett medlemskap i
Nobelmuseets Vänner för år 2017
som gåva från*

Nobelmuseets Vänner stöttar verksamheten
på Nobelmuseet i Karlskoga.

www.nobelvannen.se • www.nobelmuseetikarlskoga.se

*Det var många som kom och lyssnade på Konserten med Blå Bergens Kammarstråkar.
Foto Jaana-Kaisa Björk*

Höstens första konsert på Mötesplats Alfred Nobel

Höstens första konsert på Mötesplats Alfred Nobel var söndagen den 4 september med Blå Bergens Kammarstråkar som samtidigt firade sitt 20-års jubileum. Blå Bergens kammarstråkar är en stråkorkester som består av stråklärare från Närke, Värmland och Västmanland. Musikläraren Todor Kraváev var initiativtagare till orkestern 1996. Att få musicera tillsammans med kollegor ger ytterligare en dimension till att vara musiklärare.

Konsertprogrammet bestod av klassiska pärlor: J.S. Bach – Brandenburg-konsert nr. 3 G-dur, J. Haydn. Violinkonsert nr. 2 G-dur, W.A. Mozart – Eine kleine Nachtmusik, G. Hahn – Götisk svit, J.H. Roman – Sinfonia A-dur och sist men inte minst J. Sibelius – Andante Festivo. Konserten som var stämningsfull avslutades med ett extranummer, Myrstacken av Erik Öst, som ytterligare visade musikernas skicklighet

inte bara som lärare utan som duktiga musiker. Violinsolist var Hans Elvkull och dirigent Aage Richard Meyer. Nobelmuseets Vänner är medarrangör för konserterna på Mötesplatsen. Två konserter till kommer att arrangeras under hösten. Se mera på info på sista sidan.

Violinsolist Hans Elvkull och Dirigent Aage Richard Meyer. Foto Jaana-Kaisa Björk.

KARLSKOGA
KONSERTFÖRENING

HÖSTEN 2016

SÖNDAG 4 SEPTEMBER KL.18.00 MÖTESPLATS ALFRED NOBEL, BJÖRKBORN

20 ÅR MED BLÅ BERGENS KAMMARSTRÅKAR

Blå bergens kammarstråkar, Hans Elvkull - soloviolin,
under ledning av Aage Richard Meyer.

LÖRDAG 17 SEPTEMBER KL.18.00 RUNT KARLSKOGA KYRKA

KULTURKOLLISION

Kultur i höstmörkret runt och i Karlskoga kyrka, på 39:an och i Karlskoga konsthall.

LÖRDAG 1 OKTOBER KL.16.00 & 19.00 BREGÅRDSSKOLANS AULA

A TRIBUTE TO DAVID BOWIE

Bröderna Rongedal, Karlskoga SymfoniOrkester, Öjebokören, Kompgrupp
under ledning av Ulf Wadenbrandt.

SÖNDAG 23 OKTOBER KL.18.00 MÖTESPLATS ALFRED NOBEL, BJÖRKBORN

TRIO ATLANTIS

Ett unikt musikaliskt samarbete mellan USA och Sverige!
Britta Holger - oboe, Nils Erik Hagström - klarinett och Todd Goranson - fagott.

SÖNDAG 6 NOVEMBER KL.17.00 MUSIKPALATSET

MUSIKPALATSETS DAG

Årets tema: Halloween!

SÖNDAG 4 DECEMBER KL.18.00 KARLSKOGA KYRKA

J.S. BACH JULORATORIUM

Sångsolister ur Göteborg Baroque, Karlskoga SymfoniOrkester,
Jönköping- och Karlskoga kammarkörer under ledning av Ove Gotting.

ONSDAG 21 DECEMBER KL.19.00 MÖTESPLATS ALFRED NOBEL, BJÖRKBORN

JULMUSIK

Johanna Carell - sång, Jonatan Bengtsson - piano, Maja Molander - cello

LÖRDAG 7 JANUARI KL.16.00 BREGÅRDSSKOLANS AULA

TRETTONDAGSKONSERT

Wermland Opera orkester och solister under ledning av Johannes Gustavsson.

Var 20:e sekund, varje timma, dygnet runt får en patient någonstans i världen ett tandimplantat från Nobel Biocare. Det var den unge forskaren Per-Ingvar Brånemark som 1952 gjorde den banbrytande upptäckten att titan kan växa samman med levande benvävnad.

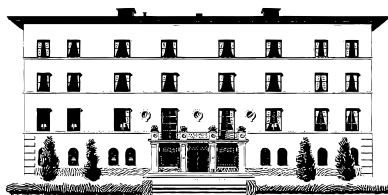
1965 behandlades första patienten med tandimplantat och 1981 bildades det företag som skulle komma att höja livskvaliteten för miljontals människor världen över.

Nobel Biocare är ett globalt bolag med 2 400 anställda. Våra produkter säljs i drygt 70 länder. Tillverkning sker vid sex anläggningar i Sverige, USA, Japan och Israel. I Karlskoga tillverkas de tandimplantat av titan som gjort vårt företag världsberömt. Något att vara stolt över!

www.nobelbiocare.com

BOFORS HOTEL

Karlskogaregionens internationella mötesplats

www.boforshotel.se

VÄLKOMNA!

MEDLEMSINFORMATION till dig som är medlem!

Hemsida: www.nobelvannen.se

Vår ansvarige för hemsidan i styrelsen heter Olof Frisk. Du kan läsa på hemsidan det senaste som har hänt och kommer att hända www.nobelvannen.se.

Medlemsavgift för 2016

Betalas in fr.o.m. januari 2016

Medlem	Avgift
Enskild	150 kr
Familj	300 kr

Medlemsavgift betalas på bankgiro nr: 5967-5074.

Skriv på ditt namn, adress och e-mailadress på inbetalningen. OBS! Byter du postadress eller mailadress låt oss veta det. Skicka det till Anita Öjendal, Trestegsvägen 6, 69154 Karlskoga eller via mail: anita@ojendal.se Se vidare info också på vår hemsida www.nobelvannen.se

Medlemskort

Du får ett medlemskort med i denna tidning. Det är ett önskemål som antligen har gått i uppfyllelse. Medlemskortet finns längst bak i tidningen. Du klipper sista sidan efter markerad linje. Där finns ditt namn och din adress och på andra sidan finns Nobel museets Vänners logotype. Klippt och Klart att använda t.ex. när du

besöker museet och går på Konsertföreningens konserter på museet (läs nedan).

Gratis inträde till Nobelmuseet

Du får gå gratis till Nobelmuseet om du är medlem. Säg det bara i kassan på Kaféet där man köper biljetter och visa ditt medlemskort, som nu finns längst bak i tidningen med ditt namn och adress på som vi skrev här ovan.

Samarbete med Konsertföreningen

Nobelvännerna fortsätter även i höst sitt samarbete med Karlskoga konsertförening och som medlem får man 50 % rabatt på biljetten då programmet är på Alfred Nobels Björkborn.

Kafé Saffran Och Kardemumma

Kafé Saffran Och Kardemumma finns på Mötesplats Alfred Nobel. Där kan du njuta av goda luncher och räksmörgåsar mm. Gott hembakat till fika finns det också. Du kan köpa souvenirer med anknytning till Alfred Nobel och Karlskoga på Kaféet.

Öppettider:

Måndag-lördag 8.30 -16.00.

*Klipp ur
och spara!*

MEDLEMSKORT

Nobelmuseets vänner

2016

Kontaktinformation Nobelmuseet i Karlskoga

Björkbornsvägen 10, SE-691 33 KARLSKOGA

Tel: 0586-834 94

E-post: info@nobelkarlskoga.se

www.nobelmuseetikarlskoga.se

Christer Franklin

Platschef

070-298 93 46

christer.franklin@nobelkarlskoga.se

Hans Johansson

Platschef

070-326 04 92

hans.johansson@nobelkarlskoga.se

B

Returadress: Anita Öjendal, Trestegsvägen 6, 69154 Karlskoga

Händer i höst och vinter på Nobelmuseet

21 Oktober – Medlemsfest Nobelvännerna firar Alfred Nobels födelsedag den 21 oktober 2016 med en fest i Stallet! I programmet finns bl.a. Bert Allard som kommer och kåsera hur det är att ta fram en nobelpristagare. Se närmare information om Medlemsfesten tidigare i tidningen på sidan 7.

23 oktober – Konsert på Mötesplats Alfred Nobel
med Trio Atlantis. Läs mera i annonsen på sidan 32.

November – Reseskildring från Baku-resan
(datum ej fastställt) av Boris Holm och Hans Johansson.

10 december - Firandet av Nobeldagen.

21 december - Julmusik på Mötesplats Alfred Nobel.
Läs mera i annonsen på sidan 32.